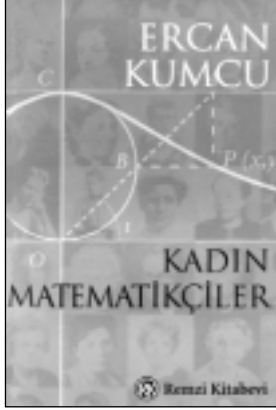

Yayın Dünyası

Kadın Matematikçiler

Canan Okur

Kadın Matematikçiler
Bitmeyen Bir Mücadelenin Öyküsü

Yazan:
Ercan Kumcu
Remzi Kitabevi,
Ekim 2004

Ercan Kumcu matematikçi değil, iktisatçı. Ve kadın da değil, erkek! Ama Ercan Kumcu kadın matematikçiler hakkında bir kitap yazmak zorunda kalıyor, çünkü başka kimse yapmamış...

Ercan Kumcu matematikçi değil derken profesyonel matematikçi değil demek istedik. Mesleği gereği matematikle ilgilendiği gibi amatör olarak da hem matematikle hem de matematik tarihiyle ilgileniyor. Hürriyet gazetesinde matematikçiler hakkında yazıları düzenli olarak çıkar. Bu dergide de yazıları yayımlandı.

Ercan Kumcu kitabında matematiğe pek dokunmamış. Bunu matematikçilere bırakmış: “Bir matematik amatörü olarak benden bu kadar. Asıl iş, matematiği profesyonel olarak iş edinmişlere düşüyor galiba” diyerek bitirmiş önsözünü.

Kitabın önsözünden alıntı yapmadan olmaz:

[...] *ünlülü düşünür Immanuel Kant kadınlar için, “Madem güzel kafalarını geometriyle meşgul edecekler, sakal da bırakabilirler,” diyebilmiştir. Daha da ileri gidilerek kadının çok düşünmesi durumunda, vücudundaki kanın üreme organları yerine beyine gideceğinden, kısırlığa neden olabileceği konusunda tıbbi kanıtlar dahi bulmaya çalışılmıştır. Aynı teoremin, nedense, erkeklere de uygulanabileceği hiç düşünülmemiştir. Matematik, kadınlar için korkulacak bir konu olarak tanıtılmış, erkek işiymiş gi-*

bi düşünülümüştür. Doğal olarak da matematik dünyası “erkeklerin dünyası” haline gelmiştir.

Önce “kızlar okula gider mi?” önyargısıyla mücadele etmek zorunda kalmışlardır. Yani mücadele aile içinde başlamıştır. Bunlara örnek; Fransız Sophie Germain’i ve Alman Caroline Herschel’i aileleri okula göndermek istememiş, evde oturtmaya çalışmıştır. İngiliz Mary Somerville’e annesi İncil’i okuyabilmesi için okuma öğrenmesine izin vermiş ama gerekli değil diye yazmayı öğrenmesine karşı çıkmıştır. Rus Sophia Kovalevskaya kitap okuduğunu ve matematik çalıştığını anne ve babasından saklamak zorunda kalmış, evde herkes uyuduktan sonra okumaya çalışmıştır. İngiliz Florence Nightingale, babasının, “Matematik kızlara göre değildir,” önyargısıyla mücadele ederken, annesinin, “Bir kız matematik okuyup da ne yapar?” sorusuna cevap vermek zorunda kalmıştır.

Ercan Kumcu

İngiliz Mary Boole okuldan alınıp kilisede babasının yanına verilmiştir. Fransız Marie-Louise Dubreil-Jacotin’e annesi şarkı söylemeyi ve resim yapmayı öğretmiş, ama toplama ve çıkarma öğretmeyi ihmal etmiştir. İngiliz matematikçi Augustus De Morgan, “Kızlar matematiğin neden olabileceği zihin baskısına dayanamazlar,” diye Ada King’e matematik dersleri vermek istememiştir. Grace Chisholm Young Cambridge Üniversitesi’ni kazandığı halde, ailesi kızlarının üniversiteye gitmesine izin vermemiş ve hayır işleriyle uğraşan bir kurumda çalıştırmışlardır. Alman matematikçi Emmy Noether’e ailesi çocukken bulaşık yıkamayı, dans etmeyi ve şarkı söylemeyi öğretmiş, lise öğretmenini olmasını istemiştir. Gertrude Mary Cox liseyi bitirdikten sonra önce bir üniversiteye değil, kilisede çalışmaya gönderilmiştir. Üniversiteye ancak 25 yaşında başlayabilmiştir.

İngiliz Charlotte Angas Scott Cambridge Üniversitesi’nin Girton College’ını üstün dereceyle bitirdi. Kız olduğu için diplomasını vermediler. Çünkü, okulu dereceyle bitiren bir kız daha önce hiç olma-

mişti. Fransız Marie-Louise Dubreil-Jacotin [...] üniversite giriş sınavlarında ikinci geldiği halde École Normale Supérieure'a kızlar okula alınırsa "yol olur" düşüncesiyle ilk önce kabul edilmedi. Amerikalı Christine Ladd-Franklin John Hopkins Üniversitesinde kızlar laboratuvara alınmadığı için fizik okuyamadı. Matematikte doktora tezini bitirdi, ama doktora derecesini ancak 45 yıl sonra alabildi. [...] Rus Sophia Kovalevskaya Rusya'dan çıkabilmek amacıyla evlenip Almanya'ya okumaya gitti. Ama,

kız olduğu için Heidelberg Üniversitesi'ne kabul edilmedi. Amerikalı Ruth Gentry Berlin ve Göttingen üniversitelerine kız olduğu için alınmadı. İngiliz Isabel Maddison 1892'de Cambridge Üniversitesi'ni birincilikle bitirdi, ama diploma vermediler.

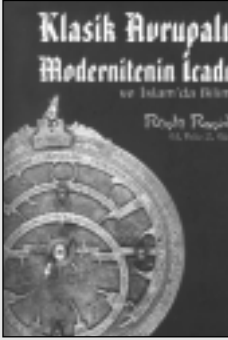
Ey erkek okurlarım, eğer günün birinde kitapçıda "Erkek Matematikçiler" adlı bir kitap görürseniz, akşama ne yemek yapayım diye düşünmeye başlayın derim size! ♣

Klasik Avrupalı Modernitenin İcadı ve İslam'da Bilim

Yazan: Rüştü Raşid

Derleyen: Bekir S. Gür

Kadım Yayınları, Ocak 2005

Rüştü Raşid, günümüzün önde gelen Arap matematikçi tarihçilerindedir. Mısır asıllıdır. Kahire Üniversitesi'nde felsefe, sonra da Paris'te matematik okumuştur. Birçok saygın üniversitede öğretim üyesi olarak bulunmuş, konusunda 30 dolayında kitap yazmış ya da editörlüğünü yapmış, birçok

ödül ve madalya kazanmıştır. Bilim tarihine Avrupamerkezci bakış açısıyla bakılmasına karşı çıkışıyla tanınır.

Bu kitapta dergimiz yazarlarından Bekir Gür, Rüştü Raşid'in "Semerkant'tan Gırnata'ya kadar uzanan geniş coğrafyada çalışmalarını Arapça olarak yürütmüş Müslüman, Yahudi, Hıristiyan ve diğer dinlere mensup bilim adamlarının çalışmalarının, klasik bilimin daha iyi anlaşılmasında hem felsefi hem de tarihsel olarak nasıl katkı sağlayabileceğini" inceleyen yazılarını derlemiştir.

Önsözünü Rüştü Raşid şöyle bitiriyor: "Takip eden sayfalarda, Klasik İslam'da bilim ve matematik tarihinin vaziyetinin ortaya koyduğu kimi soruları cevaplamaya çalıştım. [... B]u sayfalar benim zihnimde temelde Türkiyeli genç araştırmacılara hitap etmekte ve onlara şunu söylemektedir: Bu meseleleri ele almanızın ve zorluğa göğüs germeniz tam zamanıdır."

Matematiğin tarihiyle ilgilenenlere önerilir demek yetmez, emredilir demek gerekir! ♣

bilgiMBA

geleceğinize yatırım yapın

Türkiye'nin neresinde olursanız olun BİLGİ MBA eğitimiyle yetkinlik kazanarak iş yaşamında bir adım öne geçebilirsiniz.

Yurtiçi ve yurtdışındaki üniversitelerin mühendislik, tıp, idari bilimler, fen bilimleri, beşeri bilimler ve hukuk alanlarından mezun olanlar İstanbul Bilgi Üniversitesi İşletme Yönetimi Yüksek Lisans Programına başvurabilmektedir. Üniversite bünyesinde, İstanbul merkezli MBA Programının yanı sıra, her öğrencinin kendi şehrinde internet üzerinden katılabileceği e-MBA Programı da yer almaktadır.

İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ

MBA ve e-MBA Programları hakkında daha fazla bilgi için: 0212 444 0428
mba@bilgi.edu.tr